

Praktiska konsekvenser av de nya uppdaterade riktlinjerna: Socialtjänsten

RFMA konferens 23 maj 2019
Zophia Mellgren Sveriges Kommuner och Landsting

SKLs Handlingsplan mot missbruk och beroende

Består av en beslutsdel och två kunskapsunderlag

1. Handlingsplan mot missbruk och beroende – tidig upptäckt, stöd och behandling för personer 13-29 år
2. Missbruk och beroende 13-29 år – så här vänder vi utvecklingen
3. Nya psykoaktiva substanser – det vi kallar nätdroger

[SKL webb; Missbruk och beroende >>](#)

Översikt av insatser - områden

- Strukturerade bedömningar
- Stöd till uppföljning
- Psykosocialt stöd
- Stöd till nätverket, hela familjen, anhöriga
- Integrerade arbetsformer, CM,
- Boende och stöd i boende
- Stöd till arbete

Bedömningsinstrument

- Kan underlätta **snabb insamling av information**, att viktig information inte glöms bort och att information blir jämförbar
- Utgör viktigt **underlag för en kontakt** med patienten i den tidiga behandlingsplaneringen
- Kan **användas för att välja åtgärder på rätt nivå, och för att följa utfallet** av de åtgärder som klienten eller patienten har fått
- Kvalitetssäkrade och standardiserade instrument innebär att **bedömningen blir likartad** oberoende av var man söker hjälp

Bedömningsinstrument – identifiering, diagnostik, bedömning

Hälso- och sjukvården och socialtjänsten bör

- använda **AUDIT** för att identifiera alkoholproblem
- använda **DUDIT** för att identifiera narkotikaproblem
- använda ADDIS, SCID I eller MINI som underlag för att diagnostisera skadligt bruk, missbruk eller beroende
- använda **ASI (ADAD)** för att bedöma hjälpbehov för personer med alkohol- eller narkotikaproblem

Medicinska test

- Allmänt förekommande som **komplement till självrapport och klinisk intervju** (som kan genomföras med hjälp av bedömningsinstrument)
- Syftet kan vara att **underlätta val av åtgärd och att följa utfallet** av de åtgärder klienten eller patienten har fått
- Testen kan användas för **identifiering av problem** och för att återkoppla resultatet till klienten eller patienten
- Kan användas för att **följa förändring under behandlingen och vid uppföljning efter** att behandlingen är avslutad

Psykologisk och psykosocial behandling alkohol

Hälso- och sjukvården och socialtjänsten bör

- erbjuda **motivationshöjande behandling (MET)**
- erbjuda **kognitiv beteendeterapi (KBT)** eller **återfallsprevention**, **community reinforcement approach (CRA)**, **12-stepsbehandling** eller **social behaviour network therapy (SBNT)**

Psykologisk och psykosocial behandling ungdomar

Hälso- och sjukvården och socialtjänsten bör

- erbjuda korta insatser (kort intervention eller MET), MET/KBT, adolescent community reinforcement approach (ACRA) eller assertive continuing care (ACC)
- erbjuda functional family treatment (FFT) eller multidimensional family therapy (MDFT)

Hälso- och sjukvården och socialtjänsten kan

- erbjuda brief strategic family treatment (BSFT) eller multisystemisk terapi (MST)

Psykologisk och psykosocial behandling narkotika

	Cannabis		Central- stimulantia		Opioider	
	Bör	Kan	Bör	Kan	Bör	Kan
Kognitiv beteendeterapi (KBT) eller återfallsprevention	3		4		3	
Community Reinforcement Approach (CRA)			3		4	
12-stepsbehandling			3			
MATRIX-programmet			3			
Psykodynamisk terapi						5
Förstärkningsmetod (contingency management) som tillägg						5

Psykologisk och psykosocial behandling samsjuklighet

Hälso- och sjukvården och socialtjänsten bör

- erbjuda personer med missbruk eller beroende av alkohol eller narkotika och samtidig svår psykisk sjukdom **integrerad behandlingsmetod**

Hälso- och sjukvården och socialtjänsten kan

- erbjuda personer med missbruk eller beroende av alkohol eller narkotika och samtidig depression integrerad behandlingsmetod

Samordning (case management)

Hälso-och sjukvården och socialtjänsten bör

- erbjuda **individuell case management** i form av strengths model till personer med missbruk eller beroende av alkohol och narkotika och behov av samordning
- erbjuda **case management i form av integrerade eller samverkande team** till personer med missbruk eller beroende av alkohol och narkotika och svår psykisk sjukdom

Nätverksinsatser

1. **Insatser som involverar anhöriga i vård och rehabilitering** av personer med missbruk och beroende för att stödja processen
2. Insatser som **involverar anhöriga i att motivera behandlingsovilliga** personer till att inleda vård för att hantera sitt missbruk och beroende
3. Insatser inriktade på **stöd till vuxna anhöriga med fokus på hur de själva påverkas i sitt liv** av att leva nära någon som missbrukar och hur de kan hantera sin situation

Socialt stöd till vuxna anhöriga och närstående

Hälso-och sjukvården och socialtjänsten bör

- erbjuda socialt stöd i form av AI- eller Nar-anon-inspirerade stödprogram
- erbjuda socialt stöd i form av coping skills training

Hälso-och sjukvården och socialtjänsten bör

- erbjuda Community reinforcement approach and family training (CRAFT) som ett stöd till anhöriga som vill motivera närstående till behandling

Boendeinsatser

Hälso-och sjukvården och socialtjänsten bör

- erbjuda boendeinsatser i form av **vårdkedja eller bostad först** till personer med missbruk eller beroende av alkohol och narkotika och som är hemlösa

*Hälso-och sjukvården och socialtjänsten **kan i undantagsfall***

- erbjuda boendeinsatser i form av boendetrappa till personer med missbruk eller beroende av alkohol och narkotika som är hemlösa

Stöd i boendet

Hälso-och sjukvården och socialtjänsten bör

- erbjuda **personellt boendestöd** till personer med missbruk eller beroende av alkohol och narkotika, som har behov av stöd i boendet

Arbetslivsinriktad rehabilitering

Hälso-och sjukvården och socialtjänsten bör

- inom ramen för sitt ansvar och i samverkan med Arbetsförmedlingen och Försäkringskassan erbjuda arbetslivsinriktad rehabilitering i form av **individanpassat stöd till arbete**

Hälso-och sjukvården och socialtjänsten kan

- inom ramen för sitt ansvar och i samverkan med Arbetsförmedlingen och Försäkringskassan erbjuda arbetslivsinriktad rehabilitering i form av **arbetsförberedande träningsmodeller**

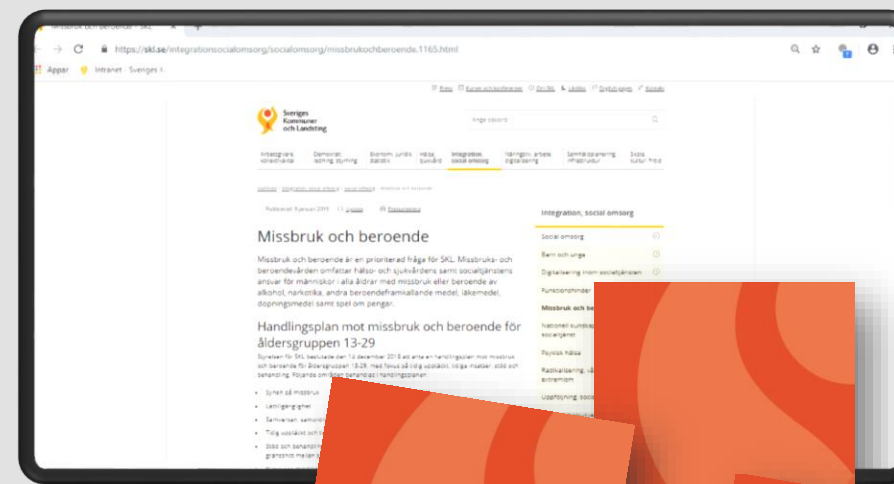

Kontakt

Zophia Mellgren, samordnare
missbruk och beroendefrågor

08-452 79 53

zophia.mellgren@skl.se

[SKL webb; Missbruk och beroende >>](https://skl.se/integrationsocialomsorg/socialomsorg/missbrukochberoende/1165.html)